

Høringssvar - Utredning om inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov

Norges Handikapforbund (NHF) er en menneskerettighetsorganisasjon for og av funksjonshindrede. Vi arbeider for et samfunn der funksjonshindrede har de samme mulighetene som andre til å leve i tråd med egne ønsker, evner og interesser, og til å bidra og delta fullt ut.

Norges Handikapforbund takker for muligheten til å komme med høringssvar på ekspertutvalgets CRPD-rapport. Vi støtter flertallets syn om at CRPD må inkorporeres i menneskerettsloven.

NHF mener det er mange gode grunner til at CRPD må inn i menneskerettsloven, og én viktig årsak er signalene det sender om likestilling. CRPD er pr. nå den eneste av FNs kjernekonvensjoner som omhandler minoritetsgrupper, som Norge har ratifisert, men ikke tatt inn i norsk lov. Dette sender uheldige signaler om at funksjonshindredes menneskerettigheter ikke er like viktige som andres. Barnekonvensjonen ble inntatt i menneskerettsloven i 2003. I 2009 ble også FNs kvinnekonvensjon inkludert i menneskerettsloven.

Ifølge Hurdalserklæringen, skal regjeringen inkorporere CRPD i norsk lov. NHF mener det eneste naturlige stedet å gjøre det, er i menneskerettsloven. Vi viser til flertallet i CRPD-utvalget som uttaler:

«Flertallet anser det som naturlig at FNs kjernekonvensjoner likebehandles i norsk rett hvis det ikke er gode grunner til ulik behandling. Det er vanskelig å begrunne manglende inkorporering av konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter i menneskerettsloven, i lys av de begrunnelsene som ble gitt for å inkorporere FNs barnekonvensjon og FNs kvinne-diskrimineringskonvensjon.»

Videre vil NHF vise til argumentasjonen knyttet til innlemmelsene av barnekonvensjonen og kvinnekonvensjonen i menneskerettsloven.

I Ot.prp. nr. 45 (2002-2003) Om lov om endring i menneskerettsloven mv. (innarbeiding av barnekonvensjonen i norsk lov) skriver departementet:

«Etter Justisdepartementets syn bør barnekonvensjonen ha forrang foran annen norsk lovgivning, på lik linje med de allerede inkorporerte menneskerettskonvensjoner. En inkorporering av barnekonvensjonen uten en slik forrangsregel, vil føre til et uheldig skille mellom de allerede inkorporerte konvensjoner og barnekonvensjonen. Det kan oppfattes som et signal om at barnekonvensjonen ikke er like viktig som disse.»

Under behandlingen i Stortinget sier en enstemmig komité følgende:

“Norge har gjennom flere tiår vært et foregangsland hva gjelder menneskerettighetsarbeid både nasjonalt og internasjonalt. For at vi også i fremtiden, med tyngde, skal kunne arbeide for at menneskerettighetene overholdes i utlandet, er

det etter komiteens mening viktig at Barnekonvensjonen inkorporeres i norsk rett. Komiteen har i sin vurdering særlig vektlagt det forhold at FNs komité for barnets rettigheter eksplisitt har oppfordret Norge til å inkorporere konvensjonen.”

I Ot.prp. nr. 93 (2008-2009) Om lov om endringer i menneskerettsloven mv. (inkorporering av kvinnediskriminerings-konvensjonen), uttaler departementet følgende:

“Inkorporering med forrang vil sende eit sterkt signal både nasjonalt og internasjonalt om kor viktig det er å styrkje og sikre kvinner sine rettar samt likestilling som verdi. [...] Inkorporering av sentrale menneskerettskonvensjonar medverkar i stor grad til å styrkje rettsstillinga til enkeltmenneske overfor styresmaktene og gir den enkelte eit sterkare vern mot overgrep. Dette er grunnleggjande prinsipp i ein moderne rettsstat og i demokratiet.

Kvinnediskrimineringskonvensjonen er i dag inkorporert i likestillings-loven. Ved å inkludere kvinnediskriminerings-konvensjonen i menneskerettsloven med forrang sikrar ein at likestilling og forbodet mot diskriminering av kvinner vil vere eit sentralt omsyn i lovgivingsarbeid og forvaltning også i framtida.”

Disse argumentene gjelder uten tvil også for CRPD.

NOU 2023:13 *På høy tid* anbefaler også at CRPD inkorporeres i menneskerettsloven. Det samme gjør LDO i sin rapport “Inkorporering av CRPD - Likestillings- og diskrimineringsombudets anbefalinger om norsk rett og praksis” (2023) og sivilt samfunn i sin “Alternativ rapport til FN-komiteen for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne” (2019).

Det er nå 18 år siden CRPD ble vedtatt i FN, og 11 år siden Norge ratifiserte den. Ventetiden har vært svært lang. Tiden for utredninger er nå over, Norge må anerkjenne funksjonshindredes menneskerettigheter på lik linje med alle andre menneskerettigheter.

Norges Handikapforbund forventer at regjeringen står ved sine løfter, og at Stortinget sørger for å behandle også våre menneskerettigheter på lik linje med øvrige menneskerettigheter. Tiden for å rydde opp er kommet.

Nå er det viktig at ikke nok en stortingsperiode avsluttes uten at våre menneskerettigheter får sin rettmessige plass i menneskerettsloven.